

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Vår ref.
2020/232 -
8322/2021

Deres ref.

Saksbehandler
Siv Mørkved

Dato
09.09.2021

Innspill til neste langtidsplan for forskning og høyere utdanning

Helse Midt-Norge RHF takker for muligheten til å komme med innspill til langtidsplan for forskning og utdanning.

Høringsinnspill fra Helse Midt-Norge RHF til revisjon av Meld. St. 4 (2018-2019): Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028.

1. *Hvilke endringer i samfunnet (eller i bestemte sektorer) gir behov for endringer eller forsterket innsats innenfor forskning og høyere utdanning i årene som kommer?*

Forskning: Innenfor helse ser vi at persontilpasset medisin vil få en stadig større anvendelse innen flere sykdommer, dette stiller krav til både infrastruktur og kompetanse. Det vil være nødvendig å utnytte mulighetene som ligger i bruk av kunstig intelligens og behandling av store datamengder. Det er også behov for forskning innen celle- og genterapi og implementering av dette i klinisk praksis.

Endringer og forventninger i samfunnet krever at helsetjenesten leverer tjenestene sine på nye måter. For å sikre at tjenesten fortsatt leveres med ønsket kvalitet, er det viktig at det forskes på effekten av å levere tjenestene på nye måter – for eksempel ved digital hjemmeoppfølging /det utadvendte sykehuset.

Det er viktig at koordineringen mellom UH-sektor og helsesektor styrkes, og langtidsplanen bør understreke behovet for en tettere strategisk koordinering mellom KD og HOD. Et tettere samarbeid mellom sektorene innenfor forskning, innovasjon og utdanning, i tillegg til flere kombinerte stillinger, vil kunne bidra til økt kvalitet på praksisstudiene og flere faglige oppdaterte undervisere.

Utdanning: Vi når et tak i hvor stor andel av ungdomskullene som kan gå inn i helsesektoren (ca. 22% jobber i dag, behov for 33% i 2060 uten endring).

Konkret er det et stort og økende utdanningsbehov innenfor flere profesjoner i helsesektoren, spesielt sykepleiere og spesialsykepleiere. Helsetjenestens behov for kompetanse bør være grunnlaget for innholdet i utdanningene. Det blir nødvendig med bredere bruk av kompetanse (fag/bachelor/master/PhD) og både generalist og spesialistkompetanse.

For å kunne forstå og utnytte mulighetene som ligger i blant annet helsedata, er det nødvendig at utdanningene gir kompetanse innenfor blant digitalisering og teknologi. Innovasjonskompetanse er også viktig del av utdanningen, slik at studenter implementerer et tankesett som fremmer innovasjon og endring – og på den måten bidra til at det bygges en innovasjonskultur.

2. *Er det konkrete hindringer i det norske kunnskapssystemet som svekker måloppnåelsen for langtidsplanen, og hva kan i så fall gjøres?*

Forskning: Innenfor helse er ineffektive digitale løsninger og IKT-verktøy med å på svekke måloppnåelsen i forskningen. Helseanalyseplattformen vil bare til en viss grad kunne løse noen av disse utfordringene, da det meste av klinisk forskning vil foregå utenfor plattformen gjennom bruk av lokale kvalitets- og forskningsregistre.

Det er også en utfordring med manglende nasjonale avklaringer på håndtering av pseudonyme helsedata til bruk i helseforskning. Utfordringer med samtykkehåndtering er også en hindring som er med på å svekke måloppnåelsen for langtidsplanen. Det må jobbes for å få gode grensesnitt til helsetjenesten i løsningen som lages. Innføring av GDPR har gjort det utfordrende i forhold til både datautveksling og forskningssamarbeid med USA, og langtidsplanen bør derfor kunne gi tydelige avklaringer som bidrar til å styrke samarbeidet med USA. Mange forskningsspørsmål innen helse er komplekse, og krever mangfold av kompetanse inn i forskningen. Tverrfaglighet i forskningen er derfor viktig. Det bør i enda større grad være en kultur og insentiver for samarbeid om helseforskning mellom ulike profesjoner og sektorer.

Utdanning: Det er en hindring av finansieringsansvaret for de ulike delene av veiledet praksis og ferdighetstrening ikke er tydelig avklart /avgrenset mellom UH-sektor og helsesektor.

3. *Hva bør videreføres og hva bør endres ved målene i gjeldende langtidsplan?*

De overordnede målene i langtidsplanen er gode, men vi foreslår at de tre målene omformuleres til:

- Økt innovasjonsevne og styrket konkurransekraft
- Møte store samfunnsutfordringer
- Utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet innen forskning og utdanning

4. **Hva bør videreføres og hva bør endres ved prioriteringene i gjeldende langtidsplan?**

Når det gjelder de fem prioriterte områdene i dagens langtidsplan, mener Helse Midt-Norge at «Helse og livsvitenskap» bør fremmes som et eget prioritert område i den kommende planen.

5. **Hva slags opptrappingsplaner bør den nye langtidsplanen ha, og hvordan og på hvilke områder bør de innrettes?**

Forskning: Den nye langtidsplanen bør inneholde opptrapping innenfor helse og livsvitenskap, og spesielt satsingen innenfor området persontilpasset medisin bør styrkes. Det er også viktig at planen understøtter ambisjonene i Nasjonal handlingsplan for kliniske studier og at det tilrettelegges for å nå regjeringens mål i planen. Dette innebærer blant annet at offentlige bevilgninger til gjennomføring av forskerinitierte studier bør økes.

Langtidsplanen bør også videreføre opptrappingen av nasjonal forskningsinfrastruktur og teknologi, herunder e-infrastruktur. I Helse Midt-Norge innføres det nå en ny pasientjournal; denne journalløsningen vil inneholde strukturerte data som følger pasientene på tvers av spesialist- og primærhelsetjeneste. Dette gir nye muligheter for forskning og innovasjon. I tillegg utredes det også nå muligheter for å styrke samarbeidet mellom sykehus og universitet gjennom å bygge et helsedatafellesskap. Dette vil gi økt tilgang på data for forskere fra alle landets regioner.

Utdanning: Innenfor utdanningsfeltet, bør den nye langtidsplanen inkludere en nasjonal opptrapping på utdanning av kritisk helsepersonell. Praksiskapasiteten øker heller ikke i tråd med behovet. Det må derfor fortsatt arbeides med tiltak for bedre praksisstudier. Mer av fremtidige behov for praksis og rekruttering må dekkes gjennom nye innovative læringsformer, eksempelvis simulering, desentrale modeller, digital undervisning, mer fleksibilitet i praksisavtaler. Det må vurderes om dagens finansieringsmodell understøtter dette.

Bedre samspill mellom utdanning, forskning og innovasjon på tvers av sektorer vil bli viktig i denne prosessen. Det blir behov for

- Nye kunnskapsbaserte læringsarenaer og læringsformer som understøtter fremtidens helsevesen
 - Velferdsteknologi
 - Digital grunnkompetanse
 - Tjenesteinnovasjon
 - Simulering, VR, AR
 - Helsetjenesteforskning
- Kombinerte stillinger mellom UH-sektor og tjenestesektorer
 - Karriere- og rekrutteringsløp fra helseforetak og kommuner
 - Forskning i profesjonene

6. **Er det områder som kan prioriteres ned eller mulige effektiviseringstiltak som kan iverksettes for å sikre handlingsrom til prioriterte opptrappinger?**

Midler til forskning må brukes på miljøer som har kompetanse og rammebetingelser som gjør at de har mulighet for å lykkes, men det må samtidig sørges for at dette bidrar til å bygge opp forskningskompetanse i ulike miljøer og innen alle helseprofesjoner.

Bedre samarbeid mellom sektorer kan bidra til effektivisering i både utdanning og forskning.

7. Hvis det skal utvikles virkemidler for samfunnsoppdrag/"missions" i Norge, hvordan bør de være innrettet, og på hvilke områder er samfunnsoppdrag særlig aktuelt?

Innenfor helse bør dette være områder med gode registerdata, og hvor vi har både den rette ekspertisen og forsknings- og innovasjonskompetansen. Mulighetene som ligger i ny teknologi må tas i bruk, og eksempler på aktuelle områder kan være infeksjonsmedisin, hjemmesykehus og forebygging. Det bør være et krav om nasjonalt og internasjonalt samarbeid for å bli tildelt disse virkemidlene. Det vil også være viktig med god følgeforskning når nye tjenester tas i bruk.

8. Hva er det viktigste som kan gjøres for å sikre høy tillit til forskningsbasert kunnskap i befolkningen?

God forskningsetikk og god og forståelig forskningsformidling er essensielt. Det er også viktig at betydning av kunnskapsbasert praksis løftes frem i samfunnet. Brukermedvirkning er et viktig tiltak for å sikre tillit, og det bør etterstrebes brukermedvirkning i alle prosjekter.

9. Andre innspill

Det bør gjennomføres jevnlig fagevalueringer i regi av Norges Forskningsråd for en systematisk måling av kvalitet i forskningen.

Med vennlig hilsen

Siv Mørkved
Fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi til:

Holmen Anett

